

LBRIS

We know
books

Irène Némirovsky (1903–1942) s-a născut la Kiev, în familia unui bancher. Și-a petrecut copilăria la Sankt-Petersburg, dar familia sa a fugit din Imperiul Rus la începutul Revoluției, în 1917, stabilindu-se în cele din urmă la Paris, în 1919. A făcut studii de filologie la Sorbona și a început să scrie la doar 18 ani. A debutat în 1926 cu romanul *Neînțelegerea* (*Le Malentendu*). În 1929 a definitivat romanul *David Golder*, care a avut un succes imediat, fiind adaptat pentru marele ecran un an mai târziu. În 1930, a publicat romanul *Balul* (*Le Bal*), la rândul-i adaptat pentru film și scenă, căruia i-a urmat o serie de alte romane, precum *Vinul singurătății* (*Le Vin de solitude*, 1935), *Jézabel* (1936) sau *Doi* (*Deux*, 1939). Deși cărțile sale s-au bucurat de succes, în 1938 i-a fost refuzată cetățenia franceză, iar în 1940 i s-a interzis să mai publice. În 1942 a fost arestată împreună cu soțul ei și trimisă la Auschwitz, de unde nici unul din ei nu va mai ieși. Cele două fiice au scăpat însă cu viață și au reușit să salveze o parte din manuscrisele mamei lor. Printre acestea se află și celebra *Suită franceză* (*Suite française*), carte publicată cu un succes răsunător în 2004 în Franța și recompensată cu prestigiosul Premiu Renaudot, acordat pentru prima oară postum, și romanul *Clocotul sângelui* (*Chaleur du sang*), apărut în 2007.

IRÈNE NÉMIROVSKY NEÎNȚEGEREA

Traducere din limba franceză și note
de Nicolae Constantinescu

LITERA
București
2020

LBRIS

We know
books

Le malentendu
Irène Némirovsky

Carte Pentru Toți este parte
a Grupului Editorial Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4,
București, România
tel.: 021 319 63 93; 0752 101 777

Neînțelegerea
Irène Némirovsky
Copyright © 2020
Grup Media Litera
pentru ediția în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fill
Redactor: Marlana Petcu
Corector: Cătălina Călinescu
Copertă: Flori Zahiu
Tehnoredactare și prepress:
Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii
Naționale a României
NÉMIROVSKY, IRÈNE
Neînțelegerea / Irène Némirovsky;
trad. din lb. franceză: Nicolae
Constantinescu. – București:
Litera, 2020

ISBN 978-606-33-6544-7

I. Constantinescu, Nicolae (trad.)

821.133.1

I

Yves dormea ca un băiețel, respirând cu voluptate. Își ascunsese fruntea în scobitura cotului îndoit, regăsind din instinct, odată cu somnul profund și fără griji de altădată, gesturile și zâmbetul de puștan inocent și serios; visa o plajă scăldată de soare, de soarele serii scăpătând în mare, de soarele strecurat printre tufe de tamarix.

Totuși, nu mai venise la Hendaye de mai bine de paisprezece ani și, în ajun, sosind noaptea, nu zărise din acel colț splendid de ținut basc decât un hău de umbră plin de zgomote – marea –, câteva lumini într-o obscuritate mai densă, unde ghicise că se afla o pădure de tamarix, apoi, alte lumini la marginea valurilor – Cazinoul –, acolo unde, pe vremuri, se legănau numai bărcile pescarilor. Dar, în amintire, paradisul însoțit al copilăriei

rămăsese intact, iar visele îl recreau la fel, până în cele mai infime detalii, chiar și în mirosul special al aerului.

În copilărie, Yves petrecuse la Hendaye cele mai frumoase vacanțe. Acolo trăise zile aurite și pline, „coapte“, ca niște fructe frumoase, de un soare care părea cu totul nou, ca în primele veacuri ale lumii, în ochii lui extaziați. De atunci, universul parcă-și pierduse treptat culorile vii, vechiul soare fiind el însuși mai lipsit de strălucire. Dar, în unele din visele sale, tânărul, care își păstrase imaginația vie și plină de grație, se întâmpla să le simtă din nou în toată splendoarea lor de la început; diminețile care urmau acestor nopți erau parcă vrăjite de o tristețe extrem de plăcută.

În dimineața aceea, Yves se trezi brusc, așa cum făcea la Paris, pe la ora opt. Deschise ochii și dădu să sară din pat; dar văzu strecurându-se prin fanta obloanelor o rază ascuțită de soare, ca o săgeată de aur, și, în același timp, auzi acel zumzet ușor al frumoaselor zile de vară de la țară, amestecat cu strigătele jucătorilor de tenis din grădinile vecine, plus zgomotul aparte, vesel – sonerii, pași, voci străine –, menit să dezvăluie hotelul, o clădire mare plină de oameni lipsiți de ocupație.

Atunci, Yves se culcă la loc, zâmbi, se întinse, bucurându-se de momentele acestea de leneveală încântătoare, ca de un lux regăsit. În sfârșit, căută firul soneriei, care atârna între barele de cupru ale patului, și apăsă pe buton. După un timp, chelnerul intră aducând tava cu mâncare, deschise obloanele și soarele inundă camera, ca un talaz auriu.

– E foarte frumos afară, își zise Yves cu glas tare, ca atunci când era licean și toate plăcerile și grijile sale depindeau de vreme.

Sări din pat și alergă în picioarele goale la fereastră. La început, fu dezamăgit: cunoscuse Hendaye pe când era doar un cătun de pescari și de contrabandiști, cu două vile numai, cea a lui Pierre Loti, puțin mai departe, în stânga, spre Bidassoa, și cea a părinților lui, în dreapta, exact acolo unde se ridica acum vreo douăzeci de case într-o imitație de stil basc. Văzu că la malul mării fusese ridicat un dig plantat cu copaci sfrijijiți; acolo staționau automobile. Se întoarse cu spatele, bosumflat. De ce stricaseră acel colț binecuvântat de lume pe care îl iubise tocmai pentru simplitatea și farmecul său liniștit? Totuși, rămase în picioare lângă fereastra deschisă și, încetișor, așa cum recunoaștem pe un chip schimbat de trecerea anilor un zâmbet, o privire și, ghidat de ele,

regăsim, ezitând, trăsăturile iubite, redescoperi și el, cu o emoție deosebit de plăcută, linii, nuanțe, conturul munților, suprafața lucitoare a golfului, „părul“ viu și delicat al arbuștilor de tamarix. Și, după ce percepu din nou, în aer, acel parfum de scortişoară și de portocali înfloriți, adus de adierile vântului ce sufla dinspre Andaluzia, se împacă pe deplin cu înfățișarea locului preschimbată de timp, zâmbi și inima i se umplu de bucuria de altădată.

Părăsi cu regret fereastra și intră în baie: vopsită cu ripolin, cu pardoseala albă, străluccea, plină de soare. Yves trase storurile și, fiind din dantelă, cu desene complicate, instantaneu, pe podea, se iviră aceleași desene, acoperind-o cu un covor subțire, mișcător și delicat, ce se deplasa de fiecare dată când suflarea mării mișca perdelele. Yves urmări încântat acest joc de umbre și lumini; își aminti că era distracția lui preferată în copilărie. Și, de fiecare dată când regăsea în bărbatul care devenise o parte din acele trăsături puerile, simțea puțin din înduioșarea pe care o încercăm atunci când privim vechile noastre fotografii, amestecată cu o neliniște vagă.

Ridică privirea și se văzu în oglindă. În acea dimineață, sufletul îi era atât de asemănător cu cel din diminețile radioase ale copilăriei, încât

imaginea reflectată în oglindă îi provocă o surpriză dureroasă. Fața unui bărbat de treizeci de ani, obosită, ofilită, ternă, cu mica lui grimasă tristă în colțul gurii, ochii de un albastru ce părea decolorat, cu pleoapele umflate, lipsite acum de genele lungi și mătăsoase... Desigur, față de bărbat tânăr, dar deja schimbată, modificată de mâna timpului care, încet, fără milă, trasase în prospețimea netedă a pielii adolescentine o întregă rețea subțire, prima schiță ironică a ridurilor viitoare. Yves își trecu mâna peste frunte; părul i se rărea deja la tâmples. Apoi, cu un gest mașinal, palpă îndelung, sub părul care crescuse mai aspru în acel loc, cicatricea ultimei sale răni, provocate de schija de obuz care fusese cât pe ce să-l ucidă acolo, în Belgia, lângă acea porțiune sinistră de zid calcinat, printre copacii uscați...

Dar chelnerul intră să ia tava și întrerupse aceste gânduri care se întunecau domol, așa cum se întâmplă cu cerul în unele zile de vară, când albastrul său intens se închide la culoare, fără să băgăm de seamă, până se transformă în cenușiul negricios al furtunii. Yves își puse espadrilele și costumul de baie, luă pe umeri un halat de prosop și coborî pe plajă.

II

Se întinse cât era de lung pe nisipul fierbinte care îi scârțâia sub tălpile goale. Închise ochii, își relaxă trupul și rămase nemișcat, cu fiecare centimetru de piele perpelit de soare, cu toată fața spre lumina strălucitoare a cerului de august, palid de căldură, bucurându-se de o senzație unică de fericire tăcută, perfectă, aproape senzuală.

În jurul lui, bărbați și femei, cei mai mulți tineri și frumoși, incredibil de bronzăți, se mișcau agili în costume de baie. Alții, întinși la soare în grup, își uscau la soare, ca și el, corpurile ude: adolescenți cu pieptul gol se jucau cu mingea la marginea valurilor, alergau de-a lungul plajei albe, ca niște umbre chinezești. Yves, obosit de baia prea lungă, închise ochii; luminozitatea amiezii i se strecura prin pleoape cufundându-l în tenebre de foc, unde

se rostogoleau sori enorme, întunecați și totodată mistuiți de vâlvătăi. Aerul vibra de zbaterea sonoră a valurilor care se loveau de țârm cu zgomot de aripi puternice. Un răs ascuțit de copil îl trezi din toropeală; piciorușe grăbite alergară prea aproape de el și, imediat, se simți împrôșcat de firișoare de nisip. Se ridică și auzi o voce de femeie, exclamând scandalizată:

– Francette, ce faci? Te rog să fii cuminte și să vii imediat aici!

Yves, trezit de-a binelea, se așeză turcește și deschise larg ochii. Zări o siluetă feminină plăcută, într-un costum de baie negru, trăgând de mână o fetiță de numai doi-trei ani, buclată și tare hazlie, cu un păr blond pe care soarele îl decolorase până devenise galben pai și un trupșor dolofan și atât de bronzat, că ai fi zis că era al unui negrișor.

Yves le văzu îndreptându-se spre mare. Le urmări îndelung cu privirea, cu o plăcere inconștientă, stârnită atât de copilă, cât și de mama drăguță. Nu-i văzuse chipul, dar femeia avea o siluetă la fel de grațioasă ca o mică statuie. Nu se putu abține să nu zâmbească, închipuindu-și concursul de împrejurări care ar fi fost necesar la Paris ca să-i ofere această imagine, ce părea atât de firească aici, la malul mării. Așa cum era acolo, brunetă și rozalie, cu

LEPIS | We know
Sora

toate curbele și unduirile corpului care se ghiceau sub costumul de baie subțire, acea femeie îi aparținea și lui, un necunoscut, pentru că, într-o oarecare măsură, i se înfățișa la fel de goală ca unui iubit. Poate de aceea simți, când ea se pierdu printre cei ce se scăldau, o vagă și efemeră neliniște, unul dintre acele regrete ciudate care, în comparație cu marile deznădejdi, sunt ca înțepătura unui ac față de rana făcută de un cuțit.

Se întinse pe o parte, cu un sentiment vag și neașteptat de melancolie și începu să se joace distrat cu o mână de nisip auriu, pe care îl lăsa să i se scurgă printre degete, ca pe niște fire subțiri, mătăsoase, dar iritante de păr. Apoi, se uită din nou la mare sperând s-o vadă pe străină ieșind din valuri. Femei brunete, siluete cu piele trandafirie, treceau pe lângă el, dar, spre nerăbdarea lui, nu și cea de mai devreme. În sfârșit, reuși s-o localizeze datorită copilei, care îi atrase atenția cu plânsul și bătutul din picior; motivul pentru acest protest zgomotos fiind apa sărată, din care, fără îndoială, înghițise o gură. Mama râdea, îi spunea „prostuțo” și încerca s-o împace. Deodată, se aplecă, o luă în brațe, o așeză pe umeri și începu să alerge. Yves desluși limpede conturul sânilor, ridicăți și frumos modelați, talia suplă și robustă pe

care o au numai femeile foarte tinere de acum, care n-au purtat niciodată corset, merg mult și dansează dintotdeauna; părea viguroasă și totodată delicată, evocându-i imaginea unei grecoalice care aleargă, fără să-și îndoiaie corpul sub greutatea amforei așezate direct pe umăr. Își ducea astfel prețioasa fetiță și era foarte simplă și foarte frumoasă, în mijlocul acelei naturi frumoase și simple. Cu un fel de neliniște, Yves se ridică pe coate ca s-o vadă mai bine când avea să treacă pe lângă el: voia să-i observe cu atenție chipul.

Și i-l văzu, aproape la fel de bronzat ca al fetiței, cu o bărbie rotundă cu gropiță în mijloc, o gură întredeschisă, umedă și roșie, care simțea probabil gustul sării și al stropilor de apă purtați de vânt, cu acel aer de candoare și de seninătate pe care îl au copiii și, uneori, femeile foarte tinere. Apoi, văzu părul tuns scurt, şuvițe negre răvășite de aprigul vânt marin în jurul frunții mici și pure, care semănau astfel, aspre și rebele, cu buclele de marmură ale unei statui de adolescent grec. Era într-adevăr foarte drăguță. Dispăru repede în cortul ei. Atunci, constată cu dezamăgire că nu avusese timp să-i remarce culoarea ochilor.

După câteva minute, Yves străbătea grădina hotelului; aerul tare, soarele îi produceau un

L'ÉPÉE

We know

fel de amețală, o durere de cap ușoară, dar săcâitoare. Mergea încet și clipind, fără să reușească să scape de acea lumină necruțătoare, care părea să-i fi rămas între gene și îi rănea ochii, obișnuiți cu tentele mai discrete ale cerului parizian. De cum intră în hol, o zări pe fetița care aruncase cu nisip în el sărind și râzând în hohote pe genunchii unui domn îmbrăcat în alb. Yves se uită cu atenție la el și i se păru că-l recunoaște. Îl întrebă pe liftier cine era acel bărbat.

– Domnul Jessaint, răspunse tinerelel.

„Dar îl cunosc“, își zise Yves.

Nu se îndoii nici un moment că era soțul acelei creaturi drăguțe de pe plajă; dar, în loc să se bucure de ocazia care avea să-i permită să facă cunoștință cu ea într-un mod atât de simplu, de rapid și de comod, bombăni, cu toată cărcoteala de care e în stare o ființă umană:

– La naiba! Iar mutre de-acolo! Chiar nu poate omul să stea cincisprezece zile singur și liniștit?

III

Yves Harteloup se născuse în 1890, în plin „sfârșit de secol“, epocă binecuvântată, când mai trăiau în Paris oameni care nu făceau nimic, când se putea să fii pervers cu încăpățânare și mândrie depravată, când, pentru majoritatea muritorilor, viața curgea tihnită, într-un singur sens, ca un curent, căruia îi poți prevedea cu aproximație, de la izvor, drumul lin și durata probabilă.

Yves era fiul unui „clubist“, cum se zicea atunci, al unui parizian de rasă care dusesese existența agitată și trândavă a celor asemenea lui. Avusese totuși două pasiuni: femeile și caii. Ambele îi stârniseră aceleași senzații de exaltare, de panică disperată, de pericol. Grație cailor și femeilor, putuse să spună, când murise, că, nepărăsind Parisul decât ca să meargă la Nisa sau la Trouville, necunoscând din lume

LE DIS | We know

altceva decât bulevardele, hipodromurile sau Bois de Boulogne, limitându-și privirea doar la ochii femeilor și dorințele la gurile lor, putuse, așadar, înainte de a muri, să-i răspundă preotului care îi promitea viața veșnică:

– La ce bun? Vreau doar odihnă. Le-am cunoscut pe toate.

Yves avea optsprezece ani când îi murise tatăl. Își amintea foarte bine mâinile lui catifelate, zâmbetul tandru și ironic, parfumul ușor iritant pe care îl lăsa întotdeauna în urma lui, ca și cum ar fi păstrat, în cutele hainelor, mireasma tuturor femeilor mângâiate. Yves îi semăna; avea și el mâini frumoase, potrivite pentru trândăveală și iubire, și aceiași ochi limpezi și albaștri; dar dacă ai tatălui erau ageri și plini de pasiune, ai fiului păreau adesea taciturni, atât de plini de plictiseală și angoasă, adânci ca apele adânci!

Yves și-o amintea la fel de bine pe mama lui, cu toate c-o pierduse foarte devreme. În fiecare dimineață, guvernanta îl ducea la ea, în timp ce era coafată; purta capoate subțiri, înzorzonate cu dantele care făceau un zgomot de aripi de pasăre când mergea; își amintea chiar și corsetele ei de satin negru, care i se mulau pe corpul subțirel și drăguț, silueta cambrată cerută de modă, părul roșcat, pielea rozalie.

Avusese o copilărie fericită de copil bogat, sănătos, răsfățat. Părinții îl iubeau, se ocupau de el și, crezând că știau dinainte viața pe care urma s-o aibă, liberă, opulentă, leneșă, se străduiau să-i insuflă de timpuriu gustul pentru frumos, pentru gândirea care înobilează existența, precum și alte o mie de nimicuri subtile legate de eleganță, de luxul care o înfrumusețează, o împodobesc cu o desfătare incomparabilă. Și Yves creștea, învățând să iubească lucrurile frumoase, să cheltuiască bine banii, să se îmbrace bine și, grație lecțiilor discrete ale tatălui său, să privească femeile ca pe singurul lucru bun din această lume, voluptatea, ca pe o artă și, în sfârșit, viața, ca pe ceva simpatic, plăcut și grațios, din care înțeleptul n-ar trebui să obțină decât bucurii.

La optsprezece ani, Yves a rămas orfan și îndeajuns de bogat, cu studiile terminate. Doliul l-a forțat la o singurătate relativă, s-a plictisit, a început să pregătească vag o licență în litere, apoi, i-a venit ideea să călătorească, deoarece se deosebea în această privință de tatăl lui, ca și de întreaga generație anterioară, pentru că el nu limita universul la Avenue de l'Opéra și la calea Virtuții. Străinătatea îi stârnea o curiozitate vie, pe care tatăl lui o numea „romantică“, zâmbind disprețuitor.